

SHAKESPEARE

Shakespearesällskapet
nummer 3-2023

Om att skriva och läsa recensioner

I sommar har jag sett Shakespeare-pjäser både i Sverige och i England. Innan jag hade sett någon av uppsättningarna fanns recensioner av alla i olika tidningar.

– Vad bra! Då vet man vad man har att vänta sig! tycker kanske någon.

Nej, absolut inte jag i alla fall. Vill verkligen inte läsa recensioner innan jag själv har sett den aktuella pjäsen. Där får jag nämligen ofta reda på sådant jag inte vill veta. Handlingen i de olika pjäserna kan jag redan, men bearbetningar och tolkningar vill jag gärna uppleva på plats. Då är det bra att i förväg slippa veta att någon tycker att en viss scen, en rollfigur, eller hela uppsättningen är ”rolig” eller ”tråkig”, ”fantastisk” eller ”ointressant”. Att under en föreställning ha andras åsikter i huvudet kan verkligen ta fokus från hela upplevelsen. Ofta beskrivs ju hur olika roller spelas, och när man i efterhand läser en del recensioner undrar man om man har sett samma uppsättning. Men precis vad gäller åsikter om olika företeelser i livet, så är det inte konstigt att vi har olika uppfattning om sådant vi ser på teatern.

Efter att ha sett en pjäs är det säkert en del som i diskussion har fått frågor som

– Tycker du att *det där* var bra?

– Va, tycker du att *det var roligt*?

– Tycker du verkligen att *han* var bra?

Vi kan bara konstatera att vi har olika smak. Och inget är rätt eller fel.

Inte så konstigt med tanke på att vi har olika erfarenheter. Därför kan en rollfigur, en scen, eller en hel pjäs gripa tag ordentligt, eller bara passera obemärkt. Det kan också bero på att man sett en uppsättning av samma pjäs, som man tyckte var helt fantastisk – eller inte. Och automatiskt gör man en jämförelse med det man just har sett. Jag kan inte tänka mig annat än att även recensenter påverkas av sådant.

Men att i efterhand läsa recensioner kan vara intressant med tanke på att vi, precis som skribenterna, kan tycka väldigt olika.

Så ... inget fel på recensioner, men det verkar som om allt numera ska recenseras och tyckas till om. Varje dag har vi i sommar till och med kunnat läsa recensioner av sommarpratarnas program i P1. De har analyseras i tidningar och på nätet, och precis som teaterpjäserna kan samma program upplevas som ”roligt” eller ”tråkigt”, ”fantastiskt” eller ”ointressant”.

I Shakespearesällskapet har vi bestämt att inte recensera olika uppsättningar. Visst kan åsikter om Shakespeare, hans pjäser och olika versioner av dem dyka upp i intervjuer och artiklar. Men det i så fall vederbörandes uppfattning, och inget som vi som sällskap behöver stå för. Vi vill hellre inspirera till att se olika föreställningar. På vår hemsida finns artiklar och intervjuer som kan fungera som förberedelse inför ett teaterbesök.

Recensioner har stor betydelse för teaterbranschen, med tanke på att positiva sådana kan locka publik, medan negativa kan avskräcka.

En del skådespelare säger att de inte läser recensioner av uppsättningar de själva medverkar i. Det kan man förstå, eftersom det finns en risk att bli personligt ”uthängd”, något som ibland förekommer. Att kvällen därpå stå på scen med negativa omdömen i huvudet tillsammans med sina repliker, kan vara något man inte vill riskera.

I rättvisans namn ska sägas att det finns olika typer av recensioner. (Och nu märker jag att jag nu själv faktiskt håller på att recensera recensioner. Men jag ska i alla fall inte peka ut någon särskild.) Det finns de som är måna om att i sina recensioner inte vara för precisa vad gäller enskilda insatser. De försöker i stället beskriva ett slags helhetsintryck, sin upplevelse av både uppsättningen och av själva pjäsen i sig. Sådana recensioner är mer riskfria att läsa innan man ska se en föreställning. Dessutom verkar det som att många har sin personliga recensent, det vill säga någon som brukar tycka ungefär likadant som en själv. Kanhända dessa recensenter har referensramar och erfarenheter som liknar ens egna, och därför påverkas på liknande sätt av det som spelas på scenen.

Men till syvende och sist är det väl viktigt att komma ihåg att varje recension är en personlig åsikt, som inte behöver vara mer rätt än din eller min.

Roland Heiel, ordförande

Medlemsavgifter 2024

Nästa år blir vi tvungna att höja våra medlemsavgifter enligt följande:
Enskild medlem: 200 kr
Skolor, företag, mm: 300 kr
Om man är under 20 år: 125 kr
Tillägg för adress utomlands: 75 kr

De som vill bli nya medlemmar för 2024 kan betala den nya avgiften redan nu, och som bonus dessutom få nummer 3 och 4 - 2023.

Nuvarande medlemmar kan betala årsavgift för 2024 senast 29 februari.

I detta nummer:

Redaktionssida.....	sid. 2
<i>Romeo och Julia</i> på Unga Klara och på turné. Intervju med Gustav Deinoff.....	sid. 3
Silvana Imam spelar Hamlet på Kulturhuset Stadsteatern, Sthlm. Intervju.....	sid. 4
<i>Absolute Shakespeare</i> – en konsertföreställning.....	sid. 4
<i>Titta Hamlet</i> på Orientetern, Sthlm. Intervju med Lars Rudolfsson.....	sid. 5
<i>The Complete Works of William Shakespeare</i> på 2Lång i Göteborg.....	sid. 6-7
<i>Första folion</i> publicerades för 400 år sedan.....	sid. 8
<i>Första folion</i> på utställning i Stratford-upon-Avon.....	sid. 8
<i>Shakespeare arv: tolkning och motstånd</i> . Intervju med Tova Gerge.....	sid. 9
Shakespeare som radioteater.....	sid. 9
Shakespeare just nu och framöver.....	sid. 10
Ishrat Lindblad – föreläsare och författare.....	sid. 11
Bok om Shakespeare i nordiska länder. Intervju med redaktör Per Sivefors	sid. 12
Shakespeare i amerikanska skolor.....	sid. 12
Omslagsillustrationer: Se respektive artikel och intervju	

Shakespearesällskapet

c/o Roland Heiel
Mossen 616
473 97 Henån
073 - 800 50 60
info@shakespearesallskapet.se

Redaktion:

Roland Heiel, Kent Hägglund och Mette Hildeman Sjölin
Ansvarig utgivare: Roland Heiel

Bli medlem

Sätt in årsavgiften på pg 133 24 78 - 5

Enskild medlem: 200 kr

Skolor, företag, teatrar mm: 300 kr

Om man är under 20 år: 125 kr

Stödmedlem: 300 kr

Tillägg för adress utomlands: 75 kr

Du får tidskriften Shakespeare fyra gånger per år.

Romeo och Julia på Unga Klara och på turné

– Alla teman i den är extra aktuella idag. / Gustav Deinoff, regissör

Unga Klara är Sveriges barn-teater med nationellt uppdrag. Gustav Deinoff är konstnärlig ledare tillsammans med Farnaz Arbabi. Nu sätter han upp *Romeo och Julia* i Göran O Erikssons översättning. Jag ringer upp honom veckan innan repetitionerna ska börja och frågar vad som var hans första möte med Shakespeare.

– Jag upptäckte teater när jag gick på högskolan. Och i nian valde jag teater som tillval. Där jobbade vi då med *Romeo och Julia*. Jag blev förälskad i den här specifika pjäsen. Den var så rik och hade så spännande rollkaraktärer. Och det fanns så mycket poesi i texten. Genom åren har jag gått och haft kvar vissa replikväxlingar från när vi jobbade med den då. Och jag har vetat att jag ville sätta upp den någon gång.

– Jag blev också förälskad i Shakespeare! Jag läste andra pjäser av honom. Och när jag var i gymnasieåldern såg jag *En midsommarnattsdröm* på Örebro länsteater. Det var en fantastiskt bra uppsättning!

NÄR JAG FRÅGAR GUSTAV DEINOFF om han spelat många Shakespeare-roller låter han litet ledsen över att det inte blivit mer:

– När jag sökte till Teaterhögskolan använde jag Mercutios monolog om drottning Mab ur *Romeo och Julia*! Under utbildningen där arbetade vi en del med *Macbeth*. Och på Unga Klara var jag 2008 med i Christopher Marlowes *Edvard II*. Susanne Osten regisserade, och det är i alla fall en författare som var samtida med Shakespeare.

– 2011 gjorde jag Oberon i en uppsättning av *En midsommarnattsdröm* i Karlskoga. Jag regisserade också. Det här var ett hemvändarprojekt där vi var många proffs som kom tillbaka för att fira amatörteaterföreningen Lysets 25-årsjubileum. Medlemmar från den och ungdomar från kulturskolan var också med.

Repetitionsbild från Gustav Deinoffs uppsättning av *Romeo och Julia*. Foto: Carlos Zaya

UNGA KLARA BRUKAR FRÄMST SPELA nyskrivna pjäser för barn och ungdomar. Hur kommer det sig att man tar upp *Romeo och Julia* nu?

– Jag har ju alltid vetat att jag ville göra den. Jag kunde ha bestämt att sätta upp den tidigare. Men nu kändes det som att det var rätt tillfälle. *Romeo och Julia* behövs nu! Den är verkligen en ungdomspjäsa som ser världen genom Romeos och Julias ögon. Alla teman i den är extra aktuella idag. Till exempel hur man tänker kring polarisering. ”Vi tycker inte om dem!”. Och vice versa. Jag ser det som att det som *Romeo och Julia* gör är ett slags revolt. Det är så fint skrivet, för den är inte medvetet genomförd, utan tar sig uttryck i deras förälskelse.

NÄR JAG FRÅGAR OM GUSTAV UPP-täckt något nytt i texten när han

Gustav Deinoff. Foto: Mats Bäcker

arbetat med att förbereda uppsättningen skrattar han:

– Det gör man ju alltid! En härlig formulering. Något jag inte riktigt förstår. Och det har slagit mig hur mycket snusk det finns i dialogen! Fast det är fel ord – det handlar om sexuella referenser.

SIST FRÅGAR JAG OM GUSTAV är sugen på att sätta upp några fler Shakespearepjäser.

– Jag är ju oerhört förtjust i sommar-teater. Där brukar ju Shakespeare alltid vara ett av de bästa valen som man kan göra. Jag har varit litet sugen på att sätta upp *Trettondagsafton*. Men jag kan tänka mig att jobba med nästan vilken Shakespearepjäs som helst. Jag har inte läst eller sett alla. 2016 såg jag *Henrik IV* i Vadstena. Den är en mycket bra pjäs och det finns många fler.

– Jag har inte spelat så mycket Shakespeare. Och ännu inte valt att sätta upp så många. Men han är en dramatiker som jag är säker på att jag kommer att komma tillbaka till och göra fler uppsättningar av!

Intervju: Kent Hägglund

Pjäsen spelas på Unga Klara i Sthlm, Helsingborgs stadsteater, och går på turné. Se kalendarium på sid. 10

Hamlet med inslag av rap-musik

– Jag kan känna igen mig i Hamlets kamp / Silvana Imam

Silvana Imam är en berömd rap-artist¹ som har släppt flera album. Hon fick en Grammis som årets artist 2016 och spelade med i filmen *Dogborn 2022*. I fotoboken *Silvana* finns förutom foton de flesta av hennes låttexter. I höst spelar hon titelrollen i *Hamlet* på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm.

ATT SILVANA IMAM NU SKA SPELA Hamlet på Stadsteatern beror helt enkelt på att hon blev tillfrågad av regissören Sunil Munshi som tyckte att han såg likheter mellan henne och Hamlet.

– Han menade väl att vi båda kämpar för olika saker, och jag kan känna igen mig i Hamlets kamper och i frågor som 'vem är sjuk i en sjuk värld?' Hamlet är den första manliga karaktären som psykologiseras. Jag tycker väldigt mycket om honom, känner stor sympati för, och empati med honom. Han kämpar verkligen mot kungahuset och mot lögnerna.

– Och jag förstår att han handlar som han gör. Det hela är en jättekomplicerad historia förstås. Hans pappa har dött, han är arg på sin mamma som har gift om sig, han kräver nåt slags upprättelse och han känner att folk omkring honom ljuger. Och man vet heller inte vad för relation han har till sin pappa. Han vill ju egentligen inte bli kung, och känner att han sviker sin pappa på något sätt. Men vi vet heller inte om han ens tyckte om sin pappa.

– Jag tänker också att han kan känna skuld och skam för att han inte blev

Silvana Imam i *Hamlet*. Foto: Felix Swensson

den som hans pappa var, eller den som han ville att han skulle bli. Så Hamlet lider, och det kan jag förstå. Handlingen i pjäsen är verkligen gripande. Det är mycket sorg, och Hamlet vill bli förstådd, och han blir galen på hur folk betar sig, och för att han ser igenom alla lögnerna.

SILVANA HAR SKRIVIT TEXT OCH MUSIK till föreställningen i form av rap, inspirerad av Shakespeares sonetter.

– Jag har också varit inspirerad av historien i pjäsen, och av mitt eget liv, och även av Hamlet själv som uppenbarelse. Det var genom texterna och musiken som jag lärde känna Hamlet, och började förstå vem han var. Det har varit väldigt viktigt för mig att skriva låtar. Jag har tagit situationer ur scenerna, och där låtarna kommer har jag skrivit dem som monologer. Hamlets inre monologer skulle man kunna säga. Och

delar av texten i pjäsen finns också med i låtarna, som ni inbitna Shakespeareaner förhoppningsvis kommer att upptäcka. Vår *Hamlet* innehåller musik men är ingen musikal, utan snarare teater med inslag av musik.

DU VAR LITE INNE PÅ DET DÄR ATT koppla pjäsen *Hamlet* till dagens samhälle. Kan du nämna något annat vi kan känna igen i dag?

– Den här pjäsen har ju varit aktuell i alla tider på grund av att den handlar om människans förhållande till makt. Människan har ju alltid sökt den upphöjda positionen. För präster, politiker och andra har den positionen alltid varit attraktiv. Och det korrumpierar människor. Det är väl det som gör att den här otroliga pjäsen har levt vidare; den är så global och rymmer bred mänsklighet helt enkelt. Vi har en osund relation till makt, något som ligger i vår natur.

– Jag tror verkligen att Shakespeare förstod sig på människan. Ja, titta på världen: miljön, rasism, sexism. Och vad är priset för makt och begär? Maktstrukturer, maktodynamik. Det kommer fullständigt bli vår död, på det sätt som vi betar oss.

TROR DU ATT DU KAN LOCKA DINA fans inom rap-musiken att komma och titta på *Hamlet* på stadsteatern?

– Ja, det hoppas jag verkligen, framför allt för att det är en bra historia, och en intressant adaptation.

Intervju: Roland Heiel

¹ Rap (från engelska rap) är ett vokalt uttrycks sätt där text talas i takt till musik på ett poetiskt vis.

På scen: Hamlet – Silvana Imam. Claudius – Peter Andersson. Gertrud – Annika Hallin. Vålraden – Manuela Gotskozik Bjelke. Polonius – Leif André. Laertes – Shebly Niavarani. Ofelia – Isabelle Kyed. Horatio – Carlos Romero Cruz. Rosencrantz – Angelika Prick. Gyldenstern – Eil Hedayat.

Absolute Shakespeare - en konsertföreställning

Att vara eller inte vara, det är frågan. Ingen har som William Shakespeare gång på gång så på pricken formulerat människans villkor på jorden, hennes strävan, hennes lidelser. Hans pjäser är ständigt aktuella. Vad kan hända i mötet mellan klassikernas klassiker och det till synes ytliga 1980-talets ikoniska hits? I denna konsertföreställning flätas några absoluta pop-favoriter ur 80-talets neonrosa skattkista samman med texter från Shake-

Malin Sternbrink & Niklas Atterhall. Foto: Nicklas Lind
spare till en föreställning om kärlek, sorg och saknad. Med luta och sång,

axelvaddar och hårspray ges både texterna och musiken chans att framträda i ett nytt ljus – och ljud. Nostalgi, skratt och tårar utlovas. Texter ur Shakespeares *Hamlet*, *Othello*, *En vintersaga* och *Macbeth*. Musik av Alphaville, Roxette, Whitney Houston, Prince, Bonnie Tyler, George Michael m. fl.

Av och med Malin Sternbrink & Niklas Atterhall.
Arr. för luta: Niklas Atterhall. Längd: 60 minuter.
Spelplatser, kontakt- och biljettinfo, se sid. 10.

Titta Hamlet - ett sorgespel för alla åldrar

Orienteatern i Stockholm fyller 40 år. Lars Rudolfsson ledde den vid starten och har nyligen kommit tillbaka som teaterchef, och valt att fira jubileet med *Titta Hamlet*, en scenversion av en pekbok av Barbro Lindgren och Anna Höglund. Jag intervjuar honom på teatern, 30 minuter innan den första repetitionsdagen ska börja. Min första fråga är vad Lars har för relation till Shakespeare.

– När jag var 11 år var jag med i *En midsommarnattsdröm* på Operan. Det var Benjamin Brittens opera, som är en kraftig bearbetning av pjäsen. Det var stort! Och det är nog en av de upplevelser som drog mig till teaterns värld. Samma opera regisserade jag när jag 1993 blev konstnärlig ledare på Malmö Musikteater. Den har en berättelse som jag verkligen älskar. Den har allting! 2020 skulle jag sätta upp pjäsen på Romateatern, men det blev inte så på grund av pandemin.

– Jag har läst och sett många andra Shakespearepjäser, men jag har inte regisserat någon mer. Men läser man *Hamlet* så är den som ett teaterunderverk. Där finns allt! Det är fantastiskt med alla roller som prinsen spelar i sin relation till de andra rollkaraktärerna. Hur han vrider och vänder på saker och får alla att framstå som idioter. Och Hamlets förmåga att uttrycka sig är enastående!

– Två starka *Hamlet*-uppsättningar har jag sett. 1979 gästspelade Lilla Teatern i Helsingfors i Stockholm. Schweizaren Benny Besson hade regisserat och Asko Sarkola gjorde prinsen. Han var väldigt bra – hade en sådan lätthet och en sådan humor. 1990 såg jag Peter Oskarsons *Amleto* på Folkteatern i Gävle. Där gjorde Thomas di Leva titelrollen. Det var också härligt och musikaliskt.

– Jag fick *Titta Hamlet* av Barbro Lindgren, när den kom ut 2017. På försätsbladet hade hon skrivit ”Det här kanske kan vara något för dig!”. Då hade jag just slutat på Orionteatern. Genom åren har jag sedan tänkt på *Titta Hamlet*. Och när jag nu kom tillbaka hit var min första tanke att den skulle passa bra som juni-

”Hamlet jätteledsen”. Illustration av Anna Höglund ur boken *Titta Hamlet*

leumsföreställning. Den är både ett vuxen- och ett barndrama, där Barbro tar barnens parti på ett självklart sätt. Den berättar med få ord om vuxenvärldens intriger – och är mycket skickligt gjord.

TITTA HAMLET ÄR JU EN PEKBOK.

Är det svårt att göra teater av den?

– Jag pratade med Barbro i lördags och sade att ”jag kommer inte att skriva till ett enda ord”. För de här orden är perfekta. Möjligen kommer rollkaraktärerna att tala med varandra på något annat sätt. Med ljud eller... Vi kommer att fördjupa arbetet kring varje bild. Vad fanns det innan? Och vad finns det efter? Det ska vi ta itu med nu.

– I ensemblen ingår Lena Strömdahl och Thomas Roos, som var med och startade Orionteatern 1983. Och så har vi sex mimare som jag arbetade med redan 1999 då de gick avgångsklassen på Teaterhögskolan. Sedan dess har jag gjort flera föreställningar

med dem. Det är skönt med kontinuitet. Vi känner varandra.

– *Titta Hamlet* kommer att spelas lördagar och söndagar för familjer – två föreställningar varje dag. Under resten av veckan gör vi två skolföreställningar. Vi har en läktare med 140 publikplatser. Orionteatern kan ta in många fler, men det är lagom för den här uppsättningen. Utrymmet som blir över använder vi i berättandet – John Engbergs scenografi använder rummet på ett mycket effektivt sätt.

– Samspelet med publiken är så viktigt. Jag har fått för mig att det fanns en stark fysisk närvaro i engelsk teater på Shakespeares tid. Skådespelarna måste ju rikta sig till publik som fanns runt omkring dem på tre sidor. Det krävde rörlighet i sinnet och i kroppen – ett spel som inte bara var text, utan också kropp och finurlighet! Sådant kräver en lust hos skådespelarna – att det i varje sekund är njutbart att visa sig för publiken.

Intervju: Kent Hägglund

Lars Rudolfsson och ensemblen vid scenografimodellen till *Titta Hamlet*. Foto: Kent Hägglund

The Complete Works of William Shakespeare - på svenska

På Kvartersscenen 2Lång i Göteborg sätter Lasse Beischer från 123 Shtunk upp en svensk version av *The Complete Works of William Shakespeare* (något förkortad) med Tobias Rosén, Magnus Hjelm och Johan Carlberg på scen. Jag får en intervju med dem på teatern efter en repetition av uppsättningen som har premiär i höst.

– Ni ska spela *The Complete Works of William Shakespeare*. Vad är det för en pjäs?

Lasse: Det är ett gäng amerikaner som kommer till London från början. De berättar om Shakespeare och alla hans pjäser, och försöker spela alla pjäserna på 90 minuter. En slags ”infotainment”, en komedi där man samtidigt lär sig mycket om Shakespeare och hans pjäser. Ungefär hälften av pjäsen är från Shakespeare, och hälften är berättande. Och vi använder Hagbergs översättning av pjäserna.

Tobias: Pjäsen är från 1987, men den har reviderats flera gånger, för det har ju hänt ganska mycket tidsmässigt sedan dess. Vi påbörjade översättningsarbetet, och sedan kom flera revideringar, så vi har börjat om gång på gång.

Magnus: Upphovsmännen (The Reduced Shakespeare Company) ville också att vi skulle göra nytt från den uppdaterade versionen. Vissa saker som var kul på 80-talet är inte kul idag. Så en del skämt är helt enkelt borttagna.

– Vad var er relation till Shakespeare innan ni började med pjäsen?

Johan: Jag har ändå jobbat ganska mycket med Shakespeare. Både regisserat och spelat, till exempel *Romeo och Julia* i Lasses regi på Teater Jaguar, och jag har gjort en egen version av *Trettondagsafton*. Man har också sett filmer förstås, och så lär man sig mycket nu när man jobbar med pjäsen.

Tobias: Jag är ganska oerfaren när det gäller Shakespeare, och jag har fått Lasses onda öga (skratt). Visst har jag

Affischbild om *The Complete Works of William Shakespeare* skolan med Narren i *Som ni vill ha det*. 123 Shtunk har gjort mycket Shakespeare, som till exempel *Hamlet*, *Romeo och Julia* och *Kung Lear*.

– Varför ville ni göra den här pjäsen?

Lasse: Vi i 123 Shtunk har ju varit på 2Lång och spelat några gånger, och den energin och den glädjen som finns på det här stället har vi haft som ledstjärna i vårt arbete. Pjäsen vi nu ska spela betydde väldigt mycket för mig när jag såg den i London på 80-talet. Och sedan har jag tänkt att den är som gjuten för Kvartersteatern 2Lång, med deras sprittande energi. Jag har också försökt få in lite botten i den.

– Det blir väl en del improvisation också vad jag har förstått?

Johan: Ja, det är det fina med Lasse att han har kapat en hel del i texten

Kvartersscenen 2Lång – teater för komedi, musik, improvisationsteater och kurser. Här finns bar, mat och en riktigt gô stämning. En kvartersscen, helt enkelt!

Text: 2Lång

koll på ett antal pjäser, och vet vad de handlar om. Men jag är inte så bevandrad i Shakespeares historia, även om man läste en del på teaterutbildningen. Det är en utmaning att göra detta, och att äntligen få kasta sig in i Shakespeare.

Magnus: Jag håller med. När jag gick på Wendelsbergs folkhögskola hade vi ett Shakespeare-block, men annars har jag inte jobbat mycket med det förrän nu.

Lasse: Jag är nästan uppvuxen med Shakespeare, i alla fall ända sedan jag började med teater. Jag sökte scen-

Repetitionsskild: Tobias Rosén, Magnus Hjelm och Johan Carlberg i kort scen ur *Macbeth*. Foto: Roland Heiel

just för att vi ska få utrymme för att vara oss själva. Och att göra det vi tycker om, när det uppstår något i stunden, och att då ta vara på det och leka med det hela tills det är dags att gå vidare.

Tobias: Improvisation är ju det vi i huvudsak har hållit på med här på 2Lång sedan vi öppnade 2013, och även innan dess. Men vi har inte jobbat så mycket med manus så vi blev väldigt glada när Lasse sa att han ville göra den här pjäsen med oss.

– Hur fungerar det med att något så när hålla tiden när man improviserar?

Magnus: Det är mycket magkänsla. När vi spelar *Club Bingo* och *Way of Broadway*, som är våra stora föreställningar, då säger vi att sluttiden är ungefärlig. Men vi har gjort detta så länge så vi vet känner det på oss. Som ifall första akten drar över lite, så får vi hålla ihop det lite i andra akten. Och man känner väldigt väl om det fungerar, om det är roligt eller inte, och när det är dags att gå vidare.

– Är alla Shakespeares pjäser med i er version av *The Complete Works of William Shakespeare*?

Johan: Det finns alltid något inbakat ur varje pjäs. En del får lite mer utrymme, som till exempel *Romeo och Julia* och *Hamlet*, pjäser som alla känner till.

Tobias: När vi har gått igenom originalmanus, har vi ändå upptäckt att det har saknats vissa pjäser, som *Cymbeline* och *Pericles*, och dem har vi nu lagt till i efterhand, för vi upptäckte att "originalarna" hade missat dem. Och vi har diskuterat *Two Noble Kinsmen*, men konstaterade att den inte tillhör samlingen, så den har vi inte med.

– Förbereder man sig på annat sätt än att lära sig manus i en sådan här föreställning?

Johan: Man dyker ner mer i Shakespeare, läser några pjäser. Vi grundar vårt Shakespeare-kunnade för att ha med oss det.

Repetitionsbild: Tobias Rosén, Magnus Hjelm och Johan Carlberg i kort scen ur *Titus Andronicus*. Foto: Roland Heiel

Magnus: Och vi har ju alltid Lasse att tillgå, som en stor kunskapsbank. "Vad menar han här? Vad är det här? kan man fråga." "Jo, det är så här, och så här ...", säger Lasse. "Jaha!" säger vi, och så försöker vi anamma det.

– Det här med publikkontakt, hur jobbar man med det? Tänker man på när det ska ske eller kommer det bara?

Magnus: Det kommer ganska spontant för oss, för just det är vi ganska rutinerade på. Alla tre har jobbat med det på 2Lång, och dessutom i många år på Astrid Lindgrens Värld. Där improviserar man med barnen i publiken när man inte spelar scener. Det är det vi kan bäst, och det har vi med oss hela tiden, så vi behöver inte jobba så mycket med det. Men i den här pjäsen försöker vi lägga det så oimproviserat som möjligt.

– I pjäser utan improvisation lär sig ju en skådespelare att börja sina rep-

Repetitionsbild: Johan Carlberg och Magnus Hjelm i kort scen ur *Romeo och Julia*. Foto: Roland Heiel

liker på stickreplik, alltså när en annan skådespelare avslutar sin replik. Hur fungerar det när man improviserar?

Johan: Det handlar om att vi är trygga med varandra, och ifall något skulle hända så löser vi även det med improvisation: "Oj, nu har vi kommit av oss!" Där har vi en frihet på det sättet.

Tobias: Det är också det som är roligt, just detta att vara transparent i skådespelet. Jag ser nästan fram emot att glömma bort min text, och säga till mina kolleger: "Jag vet fasen var jag är nånstans". Jag älskar personligen när jag kollar på teater att se haveri. Det är roligt att se en väl-repeterad pjäs, men ännu roligare är att se om den havererar, och sedan fortsätter. Då blir det mänskligt och man känner *med*.

– Behöver man ha sett Shakespeares pjäser för att hänga med, och om man *har* det, blir det då lite extra lager?

Lasse: Nej, man behöver inte ha sett en enda pjäs, men man kommer nog bli ganska intresserad och gå hem och kolla. Men om man har sett olika pjäser kommer man absolut förstå olika svängar på ett annat sätt.

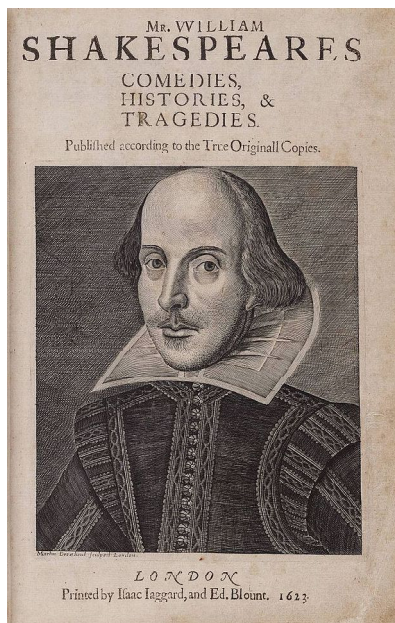
Intervju: Roland Heiel

Pjäsen spelas 22 september - 17 oktober

Första folion publicerades för 400 år sedan

William Shakespeare dog 1616. 18 pjäser av honom hade då kommit ut i tryck. Ingen samtida engelsk dramatiker kom i närheten av så många. Men det fanns mer. Skådespelarna John Heminge och Henry Condell hade arbetat med William sedan tidigt 1590-tal. I början av 1620-talet påbörjade de arbetet med att få ut en bok med alla hans pjäser. De var framgångsrika.

I NOVEMBER 1623 PUBLICERADES I London *Mr William Shakespeares Comedies, Histories, & Tragedies*. Det var en 950 sidor tjock bok i stort format. Den var dyr - 1 pund¹ - men blev en stor försäljningssuccé. 1632 kom en andra upplaga, följd av en tredje 1665. 1623 års utgåva brukar kallas *Första folion*.

Titelsida av Första folion 1623. Foto: Wiki Commons

DETTA 400-ÅRSJUBILEUM ÄR VÄL VÄRT att fira. Vi kan göra det genom att se några av de uppsättningar som görs under hösten eller titta på dvd-versioner. Vi kan också läsa pjäser på engelska eller i översättning. På www.firstfolio.bodleian.ox.ac.uk kan man också titta på Bodleian Librarys kopia av *Första folion*. Dessutom kan vi fundera på hur det hade gått om Heminge och Condell inte hade lyckats ge ut den här boken.

Tänk om pjäser som *Macbeth*, *Som ni vill ha det*, *Trettondagsafton*, *En vintersaga* och *Stormen* inte hade överlevt till eftervärlden ...

Text: Kent Hägglund

¹ 1 pund = 20 shilling. En hantverkare tjänade vid denna tid ca 5 shilling i veckan.

Första folion på utställning i Stratford-upon-Avon

Är är det som bekant 400 år sedan Shakespeares *First Folio* publicerades, vilket firas med utställningar, föreställningar, publikationer och konferenser. Till exempel består *The Royal Shakespeare Companys* pågående säsong till stor del av pjäser som publicerades först i folion och som alltså hade kunnat gå förlorade om det inte varit för den, såsom *Macbeth* och *Som ni behagar*.

I STRATFORD-UPON-AVON STÄLLER Shakespeare Birthplace Trust också ut ett exemplar av *The First Folio* på Shakespeare's New Place, det museum som ligger där William Shakespeares hus New Place en gång fanns.

Martin Droeshouts porträtt av Shakespeare "förbättrat" av besökare på utställningen. Foto: Mette Hildeman Sjölin

PÅ UTSTÄLLNINGEN, SOM KALLAS *THE Great Variety of Readers: 400 Years of Shakespeare's First Folio*, kan besökaren förutom ett originalexemplar av folion från 1623 se två artefakter: en sigillring som tros ha tillhört Shakespeare och liten anteckningsbok med citat ur folion som tros ha tillhört en Shakespearefantast vid mitten av 1600-talet.

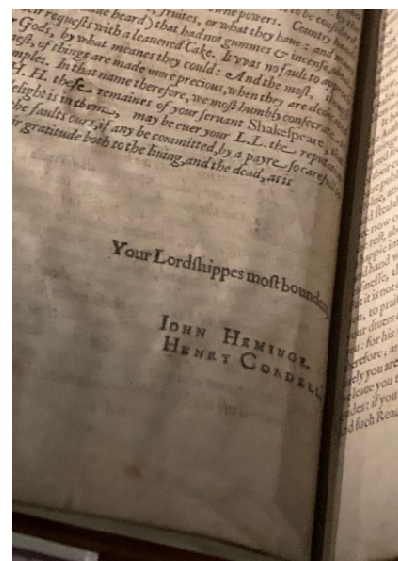
FOLIOEXET, SOM ÄR KÄNT SOM *THE Ashburnham Folio* då det en gång var del av Bertram Ashburnhams bibliotek, är ett av de 235 originalexemplar som finns kvar idag och har varit i Shakespeare Birthplace Trusts ägo sedan 1898. Sigillringen, med initialerna WS, hittades 1810 på en åker nära Holy Trinity Church, där Shakespeare är begravd. Det bedömdes att ringen härstammar från Shakespeares tid och att han sannolikt var den ende i Stratford vid den tiden som ägt en sådan ring. En ändring i hans testamente tyder också på att han tappat bort sin sigillring i början av 1616.

ANTECKNINGSBOKEN PRESENTERADES som en släktklenod på BBC:s *Antiques Roadshow* (motsvarigheten till *Antikrundan*) 2017. Den är endast ca 6x4,5 cm stor och dess 48 sidor är fyllda med hundratal tätt, tätt skrivna citat.

UTÖVER DE TRE UTSTÄLLNINGSOBJEKTEN är New Place fyllt av studiematerial, konst och aktiviteter för alla åldrar. I en film kan besökaren se hur det gick till att trycka en folio. Det går också att rösta på sin favoritpjäs ur folion, skriva en marginalanteckning i en faksimil eller bättra på Martin Droeshouts porträtt av Shakespeare med skägg och glasögon.

Utställningen är öppen till och med 5 november och ingår i inträdesbiljetten till Shakespeare's New Place.

Text: Mette Hildeman Sjölin

Utdrag ur Första folion på utställningen i Stratford-upon-Avon. Foto: Mette Hildeman Sjölin

Shakespeares arv: tolkning och motstånd

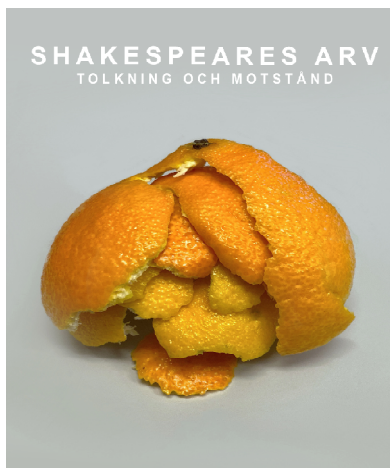
På Scenkonstbiennalen i Stockholm i början av juni medverkade teatrar från hela landet. Många föreställningar spelades och här hölls debatter och seminarier.

FÖRFATTAREN OCH SCENKONSTNÄREN
Tova Gerge och regissören och skådespelaren Maria Salah hade tagit initiativ till panelsamtalet *Shakespeares arv: tolkning och motstånd*. I det deltog också Judith Kiro (litteraturforskare och poet), Astrid Kakuli (skådespelare och regissör) och Sunil Munshi (regissör, skådespelare, dramatiker). Jag ringer upp Tova Gerge och frågar om syftet med programpunkten.

– Vi ville samtala om hur Shakespeares texter och sceniska arv går att förvalta och förvandla idag. Inte minst med avseende på sexism, rasism och andra svårsmälta aspekter av hans sinnrika och mångbottnade texter. Alla i panelen hade själva erfarenhet av att arbeta med Shakespeare.

LÄRDE NI ER NÅGOT UNDER SAMTALET?

– Mycket! Många i teatervärlden har en personlig relation till Shakespeare.

Affischbild Scenkonstbiennalen

Ett panelsamtal om att arbeta sceniskt med Shakespeare. Vad kan vi säga om fascinationen och svårigheterna med det? Hur hanterar vi sexistiskt och rasistiskt tankegods? Vad gör vi med det museala, det murriga och det mystiska? Och hur förvaltar vi det åldrades särskilda magi och poesi? / Text: Scenkonstbiennalen

Vi kunde föra ett djupgående samtal som också engagerade publiken. Vi talade mycket om Shakespeares mångtydighet. Den kan bidra till att var och en upplever att hans texter

handlar om dem. Men också att han kan bli begärlig just för att han är så oundgänglig i västerländsk teaterkanon.

– En skådespelare berättade att inför varje ny text hen möter ställer hen sig frågan om det är en vit rollfigur hen ska spela. Just hos Shakespeare studerar den frågan mot att även explicit svarta roller en gång skrevs för vita manliga skådespelarkroppar. Krocken som uppstår mellan dessa och deras iscensättningar av kroppar med andra yttre egenskaper finns ofta också inskrivna i Shakespeares text, i form av skämt eller dramatiska effekter. När vi sätter upp Shakespeare faller det här greppet ibland platt, ibland uppmärksammas det, ibland stryks det ur texten.

– Beroende på hur vi hanterar texterna kan Shakespeare – utöver att vara poetisk, rolig och sorglig – också säga något viktigt om vad som händer då. Och om vad som händer nu i maktrelationer mellan olika grupper i samhället.

Intervju: Kent Hägglund

Shakespeare som radioteater

Nu kan vi lyssna på några Shakespearepjäser på sverigesradio.se. Från Radioteatern – numera Sveriges Radio Drama – finns för närvarande följande fyra pjäser utlagda:

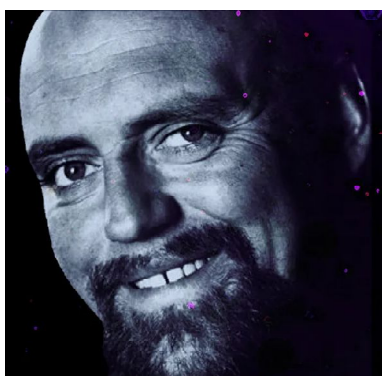
MYCKET VÅSEN FÖR INGENTING

85 minuter. Inspelad 1940
Regi: Alf Sjöberg
Översättning: Carl August Hagberg
Reviderad översättning: Hjalmar Gullberg.

I några av rollerna: Beatrice – Inga Tidblad, Benedikt – Edvin Adolphson, Hero – Anna Lindahl, Claudio – Arnold Sjöstrand

SOM NI BEHAGAR

95 minuter. Från 1961
Regi: Alf Sjöberg
Kompositör: Wilhelm Stenhammar
I några av rollerna: Orlando – Lars Ekborg, Rosalinda – Inga Tidblad, Celia – Anita Björk, Jacques – Georg Rydeberg, Narren Proba – Allan Edwall

Ulf Palme i Hamlet. Foto: Bertil S-son Åberg/SVT Bild.

EN VINTERSAGA

Regi: Olov Molander
Musik: Lars-Erik Larsson
124 minuter. Från 1938.
I några av rollerna: Kung Leontes av Sicilien – Anders de Wahl, Kung Polyxenes av Böhmen – Lars Hanson, Polyxenes son Florizel – Arnold Sjöstrand, Leontes gemål Hermione – Anna Lindahl, Leontes och Hermiones dotter Perdita – Signe Hasso, Antigonus hustru Paulina – Hjördis Pettersson, Herdinnan Mopsa – Dora Söderberg

HAMLET

145 minuter. Från 1960
Regi: Alf Sjöberg
Översättning: Carl August Hagberg
På luta: Roland Bengtsson
Hamlet – Ulf Palme, Drottningen – Inga Tidblad, Laertes – Jan Malmström, Ofelia – Christina Schollin, Horatio – Lars Lind, Rosencranz – Erland Josephson, Gyldenstern – Heinz Hopf, Osrick – Björn Gustafson, Dödgrävaren – John Elfström, Marcellus – Henrik Schildt, Bernardo – Jan-Erik Lindqvist, Francisco – Hans Wahlgren, Fortinbras – Per-Olof Eriksson, Hövitsman – Sven-Bertil Taube, Budbäraren – Helge Skoog.
I skådespelartruppen: Hans Strååt, Monica Nielsen, Lars Edström och Etienne Glaser.

Text: Sveriges Radio Drama

Sök pjäs på www.sverigesradio.se eller i appen Sveriges Radio Play för att lyssna eller ladda ner. Där finns också fullständiga rollistor. Dessutom finns många program där Shakespeare på olika sätt tas upp. Sökord: Shakespeare

Shakespeare just nu och framöver

Här är planerade uppsättningar. Kontakta teatrar för aktuell info. Länkar till aktuella uppsättningar läggs kontinuerligt ut på shakespearesallskapet.se/Aktuellt

EN MIDSOMMARNATTSDRÖM

Manus: Lucas Svensson, fritt efter

Shakespeares pjäs

Regi: Maria Weisby.

Spelades i somras på Teaterladan vid Nynäs slott, Tystberga. Under hösten turné i Sörmland med omnejd:

Nyköping: 9-10 sept. Örebro: 16 sept.

Flen: 22 sept. Trosa: 24 sept. Katrine-

holm 28-29 sept. Eskilstuna: 30 sept,

1, 7 & 8 okt. Stockholm: 5 okt.

Mer info och biljetter på

scenkonstsormland.se; 016-10 55 75

HAMLET

Kulturhuset Stadsteatern, Sthlm

Regi och bearb: Sunil Munshi. Silvana

Imam som Hamlet. Intervju sid 4

Översättning: Sture Pyk

19 oktober – 3 december

kulturhusetstadsteatern.se; 0850620100

ROMEO & JULIA (från 13 år och uppåt)

Spelas på Unga Klara i Stockholm

12 oktober – 11 november

och på Helsingborgs stadsteater

16 november - 15 december

Regi: Gustav Deinoff. Intervju sid. 3

www.ungaklara.se; 079-340 16 43

helsingborgsstadsteater.se; 042106810

"Föreställningen spelas för offentlig

publik på Unga Klara och Helsing-

borgs stadsteater under hösten 2023.

Från januari 2024 följer sedan en

nära två månader lång turné i Stock-

holm, Sundsvall och delar av Dalarna."

Spelplatser på turnén uppdateras

på shakespearesallskapet.se

ENTILLFÄLLIG ENSEMBLE

SÄTTER UPP KUNG LEAR

Kulturhuset Stadsteatern, Sthlm

Manus, regi och scenografi:

Johanna Lazcano. Intervju på

shakespearesallskapet.se/Aktuellt

20 oktober – 1 december

kulturhusetstadsteatern.se; 0850620100

TITTA HAMLET (från 7 år)

Orienteatern, Stockholm

Baserad på pekboken av Barbro

Lindgren och Anna Höglund

Regi: Lars Rudolfsson. Intervju sid. 5

23 september - 26 november

0771 477 070; orienteatern.se

JAG, MALVOLIO

Helsingborgs stadsteater

Manus: Tim Crouch. Regi: Nils Dernevik

Intervju på shakespearesallskapet.se/

Aktuellt. På scen: Gustav Berg

30 september - 28 oktober

helsingborgsstadsteater.se; 042106810

ROMEO OCH JULIA

Intiman, Malmö stadsteater

Regi och bearbetning: Sargun Oshana

2 december - 27 januari 2024

malmostadsteater.se; 040-20 86 10

THE COMPLETE WORKS OF

WILLIAM SHAKESPEARE

(något förkortad) Alla Shakespeares

37 pjäser på 97 minuter (ungefär)

Kvartersscenen 2Lång, Göteborg

Regi: Lasse Beischer

Originalmanus: The Reduced

Shakespeare Company

På scen samt översättning och bear-

betning av manus: Magnus Hjelm,

Tobias Rosén och Johan Carlberg.

Intervju sid. 6-7

22 september – 17 oktober

www.2lang.se.

ABSOLUTE SHAKESPEARE (60 min.)

Malin Sternbrink & Niklas Atterhall

Shakespearetexter och 80-talsmusik.

Läs mer på sidan 4. Spelas på Kafé

Klara, Sthlm. 18, 20 okt. Spira, Jönkö-

ping 25 okt. Täby kulturhus 9 nov.

Kontakt- och biljettinfo & uppdatering av

spelplatser på shakespearesallskapet.se

HAMLET

Göteborgs stadsteater

Regi: Kristina Hagström-Ståhl

6 april - 4 maj 2024

stadsteatern.goteborg.se; 031-708 71 00

THE GLOBE, LONDON

+44 (0)20 7401 9919

shakespearesglobe.com

MACBETH

Regi: Abigail Graham

Spelas nu och till och med 28 oktober

AS YOU LIKE IT

Regi: Ellen McDougall

Spelas nu och till och med 29 oktober

SAM WANNAMAKER PLAYHOUSE

Inomhusteater på the Globe

I, MALVOLIO

Manus: Tim Crouch

30 november - 9 december

OTHELLO

Regi: Ola Ince

19 januari - 13 april 2024

THE DUCHESS OF MALFI

Manus: John Webster

Regi: Rachel Bagshaw

17 februari - 14 april 2024

ROYAL SHAKESPEARE COMPANY (RSC)

Stratford-upon-Avon

+44 (0)1789 331111; rsc.org.uk

MACBETH

Regi: Wils Wilson

Spelas nu och till och med 14 oktober

THE MERCHANT OF VENICE 1936

Regi: Brigid Larmour

21 september - 7 oktober

A MIDSUMMER NIGHT'S DREAM

Regi: Eleanor Rhode

30 januari - 30 mars 2024

ROMEO AND JULIET

90-minuters version

för 8-13 år med familjer

Bearbetning: Robin Belfield

Regi: Philip J Morris

21 - 30 mars 2024 + turné jan.-april

KING LEAR

Wyndham's Theatre, London

Regi och titelroll: Kenneth Branagh

50 föreställningar fr o m 21 oktober

wyndhamstheatre.co.uk

+46 34 44 82 5151

MACBETH

Donmar Warehouse, London

Regi: Max Webster

David Tennant som Macbeth

8 december 2023 - 10 februari 2024

donmarwarehouse.com

+44 (0)20 3282 3808

Opera på bio, fritt efter Shakespeare:

(Länkar till biografer, alla datum och

bokning på folketshusochparker.se)

EN MIDSOMMARNATTSDRÖM (opera)

Musik: Benjamin Britten

Inspelad från Kungliga Operan, Sthlm

Text: Benjamin Britten och Peter Pears

Regi: Tobias Theorell

Sänds till biografer runt om i landet

30 september + några andra datum

Spelas på engelska, textas på svenska

ROMEO OCH JULIA (opera)

Musik: Charles Gounod

Text: Jules Barbier och Michel Carré

Regi: Bartlett Sher

Live-sänds från Metropolitan, New

York till biografer runt om i landet

23 mars 2024 + några andra datum

Spelas på franska, textas på svenska

Ishrat Lindblad - föreläsare och författare

Många gånger har jag hört Ishrat Lindblad föreläsa på Romateaterns Shakespearesymposier. Och imponerats av hennes djupa och breda kunskaper. Jag är nyfiken på hur hon erövrat allt detta och bokar tid för intervju. Ishrat berättar att hon föddes i Indien och växte upp i Pakistan.

– Min farfar var anglofil och domare i högsta domstolen. Han tyckte att engelsmän var mycket ärliga och transparenta. Så min blivande pappa sändes till St Paul's School i England, när han var 11 år gammal. I England blev han kvar till han var 27 och fick hela sin utbildning där, innan han kom tillbaka.

– Jag själv och min två år äldre syster fick gå i en pakistansk Convent School, som följde den engelska skolordningen. När jag var 7 år hade jag mitt första konkreta möte med Shakespeare. Jag spelade en av häxorna i *Macbeth*. Jag var så förtjust att när jag fick en skotsk terrier så döpte jag honom till det. Och lärde honom att komma till mig när jag ropade ”Macbeth! King Macbeth” och strök handen över marken.

– Sedan var jag med i *Romeo och Julia*, *Julius Caesar* och två gånger i *Köpmannen i Venedig*. 1953 – när jag var 13 år – bestämde Pakistans regering att om man ville fortsätta med det engelska skolsystemet, måste man antingen gå i en skola i Karachi eller en i Lahore. Då sände pappa mig och min syster till en internatskola i England.

– Vi var mycket lyckliga för vi hade läst så många böcker om livet på engelska skolor. Vår mamma reste med oss till England. När vi kom till London var hela staden dekorerad med blommor och valvbågar. Det var kröningsåret för Elizabeth II. Vi blev förtjusta över att allt var så vackert och rent.

– På internatskolan i Bournemouth fick jag kamrater som jag fortfarande har kontakt med. Varje vecka fick vi som läxa att lära oss 20 sidor från en litterär text – skriva ned den och komma ihåg den. Det var bra träning för minnet. Vi spelade många Shakespearespjäser. Den store skådespelaren

Ishrat Lindblad på Shakespearesymposium på Romateatern 2019. Foto: Jörgen Kristiansson

Michael Redgrave var beskyddare av vår Dramatic Society. Och kom ibland och tittade på våra uppsättningar.

– Under hela min skoltid fick vi varje skoldag höra ett kapitel ur Bibeln på morgonsamlingen. Det har jag haft nytta av när jag studerat engelsk litteraturhistoria, för i litteraturen finns många anspelningar på Bibeln. När jag började undervisa i Sverige blev jag förvånad över att jag som är muslim kan Bibeln bättre än de flesta svenskar!

ÅR 1955 VAR ISHRAT KLAR MED SIN grundutbildning. Hon reste tillbaka till Pakistan och började på ett college för kvinnor. Hon valde engelska, filosofi och psykologi som huvudämnen för sin Bachelor-examen. Och fick även lära sig latin och franska.

– Alla våra lärare var från England eller USA. Just som jag var klar med min examen måste vår lärare i engelsk litteratur åka hem till England – hennes mor hade blivit sjuk. Rektorn för vårt college bad mig vikariera. Jag var 18 år, men det gick mycket bra. Efter en termin sade rektorn: ”Om du tar en Master of Arts-examen i engelsk litteratur så ska vi ge dig en fast tjänst”. Jag fortsatte undervisa där, medan jag pluggade på annat håll. 1960 var jag klar med examen.

PÅ EN 12-DAGARS BÅTRESA FRÅN England till Pakistan mötte Ishrat svenske Bo Lindblad. Han var klar med läkarexamen och skulle till

Indien på en utbytesresa. De blev mycket kära. Hennes föräldrar tyckte först att det var otänkbart att hon skulle gifta sig med en utlänning. Men 1962 fick de lov att gifta sig och flyttade till Stockholm.

– Det första året här gick jag på International Graduate School på Wennergren Center för att lära mig svenska. Jag ville fortsätta mina studier och ta en doktorsexamen. Vid Stockholms universitet fanns inga kurser i engelsk litteratur för doktorander. Jag fick pendla till Uppsala. Där accepterade man inte min pakistanska Masters. Så jag måste först ta en filosofie licentiat. När jag 1968 var klar med den ringde profektören och ville anställa mig som vikarie. UKAS-reformen gjorde att antalet studenter ökade stort.

– 1971 blev jag klar med doktors-examen och fick fast tjänst som lektor. 1976 inrättades en professur i engelsk litteratur vid Stockholms universitet. Jag fick tjänst som docent och undervisade om Shakespeare, Postkolonial litteratur och Modern Drama. Vår professor sa att den engelska årsboken *Shakespeare Survey* ville ha artiklar om Shakespeare i Sverige. Under några år skrev jag regelbundet där.

– Efter pensioneringen 2007 har jag undervisat på Senioruniversitetet. Där har jag lärt mig mycket av deltagarna, eftersom de har så många lika erfarenheter. Det publiceras också så många spännande böcker om Shakespeare. Och rikedomerna i hans pjäser gör att de kan tolkas på så många olika sätt. Det är därför de fortfarande är levande idag, över 400 år efter hans död. Det är också viktigt att de har lästs och spelats över hela världen.

AVSLUTNINGSVIS NÄMNER ISHRAT några uppsättningar som betytt mycket för henne. Teater Hydras *Macbeth* bland gotländska raukar 1984. Samma pjäs i Stratford 2011, där häxorna spelades av små flickor. Och Romateaterns föreställningar och kurser. Där har också hennes och Bos vuxna barn medverkat.

Intervju: Kent Hägglund

Avsändare:
Shakespearesällskapet
c/o Roland Heiel
Mossen 616
47397 Henån

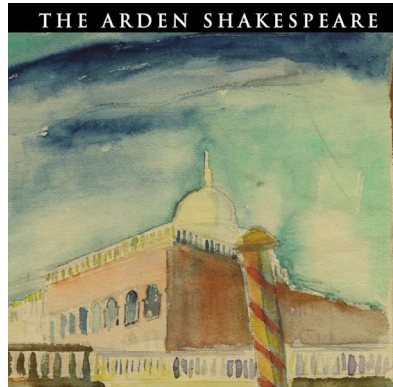
En ny bok om Shakespeare i de nordiska länderna

Det brittiska förlaget Bloomsbury ger ut Shakespeares pjäser i serien *The Arden Shakespeare*. Och man publicerar också akademiska böcker om dramatikern och hans verk.

I serien *Global Shakespeare Inverted* utkom i slutet av juli boken *Reconstructing Shakespeare in the Nordic Countries: National Revival and Interwar Politics, 1870 - 1940*. Det är en antologi med texter av framstående forskare i alla de nordiska länderna.

Boken har ställt samman av Nely Keinänen som är docent i engelska vid Helsingborgs universitet och Per Sivefors som är docent i engelska vid Linnéuniversitetet. Jag ringer upp Per, och han berättar att det här bokprojektet började 2018.

– Vi trodde att det bara skulle omfatta en bok. Men det fanns så

Reconstructing
SHAKESPEARE IN THE
NORDIC COUNTRIES
National Revival and Interwar Politics, 1870 - 1940

Edited by
Nely Keinänen and Per Sivefors

Boken finns på bloomsbury.com. Sök på titeln (eller Sivefors)

mycket saker att vi - och förlaget - insåg att här hade vi material för åtminstone två böcker. 2022 kom en första del som handlade om den

tidiga Shakespeare-receptionen i de nordiska länderna under 1800-talet. I den här nya boken tar vi upp sådant som hände 1870 - 1940. Målet var att täcka in så mycket som möjligt av den nordiska kontexten. Så vi har med texter om Shakespeare på Island, i Danmark, Norge, Finland och Sverige.

– Det fanns en mycket livaktig Shakespeare-kultur i alla de nordiska länderna under de här åren. I motsats till hur det var i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet. Då var Shakespeare-intresset litet och marginellt. Under den period som boken tar upp börjar han bli ett stort kulturfenomen.

– Det här är ju ett pågående projekt så det kommer fler publikationer vad det ligger.

Intervju: Kent Häglund

Shakespeare i amerikanska skolor

I det senaste exemplet på extrema högerrepublikaners grepp om utbildning i Florida drev guvernören och lagstiftarna igenom *Parental Rights in Education Act (Lagen om föräldrars rättigheter i utbildningen)*. Den ger föräldrar rätt att kontrollera vilka böcker som används i skolornas undervisning.

Detta har lett till att Hillsborough County School District endast tillåter undervisning av Shakespeares pjäser i form av utdrag, detta för att förhindra att eleverna får se några antydningar, ordlekar, oförskämdheter eller "sexuellt innehåll" i pjäserna.

Fastställandet av vad som utgör "sexuellt innehåll" definieras av delstaten. Lärare varnades för att om de bryter mot denna tolkning av lagen, kommer de att bli föremål för stämningar från föräldrar och för disciplinära åtgärder.

Reaktionen på denna inskränkning av Shakespeare i skolans läroplan har

Arden Shakespeare. Foto: Wiki Commons

fått Floridas utbildningsdepartement att försäkra att Shakespeare kommer att fortsätta att vara en del av engelska språkfämnet för att förbereda eleverna för de nationella proven.

Dessa dubbla budskap skapar förvirring. En högerorganisation kallad *Moms for Liberty (Mammor för frihet)*

fortsätter kampanjen för bokförbud i skolprogram och på skolbibliotek. Det här kanske inte är det sista vi hör om försök att begränsa undervisningen av Shakespeares pjäser i amerikanska skolor.

Text: Don Mahan, tidigare engelsklärare vid Diablo Valley College, Kalifornien
Översättning: Roland Heiel

